

Daniel Štěpánek: Kořeny existenciální fenomenologie Simone de Beauvoir

Diplomová práce

Posudek oponenta

Práce předkládá originální existenciálně fenomenologickou interpretaci románu *Pozvaná*. Kromě zárodků svébytné filosofické pozice autorky, kterou později plně rozvedla zejména ve *spise Druhé pohlaví*, zkoumá Daniel Štěpánek souvislost jejích raných filosofických intuicí s myšlením Hegela, Merleau-Pontyho a Sartra.

Práce jako celek působí přesvědčivě, zejména pak brilantní sartrovské pasáže v závěru o selhání sadismu a masochismu jako jediných možných přístupů k druhému předznamenávající de Beauvoirové slavnou etiky dvojznačnosti.

Na druhou stranu, předložená práce není prosta určitých nedostatků.

Zejména první polovina práce obsahuje řadu překlepů a nepřesností, hlavně pokud jde o citáty či pojmy přejaté z francouzštiny. Na straně 9 např. čteme „Littérature er métaphysique“ (namísto er by tam měla být spojka et). Na straně 15 je špatně skloňováno jména Alexandra Kojèvea. Na straně 16 čteme déleissement namísto délaissement. Na straně 45 se z de Beauvoirové najednou stává familiárně Simone a z hlavní postavy Františky naopak poněkud odtažitě Françoise. Na straně 50 pak chybí celá věta či odstavec začínající slovy „Především je...“.

Tolik k formálním nedostatkům, jen namátkou. Co se týká metodologie, pomocí které autor přistupuje k dílu francouzské filosofky, budí hned několik otázek.

- 1) Na straně 9 hodnotí Daniel Štěpánek jako „správný“ takový přístup k textu, který odpovídá „autorovým očekáváním“. Nabízí se otázka. Je to jediný správný interpretační přístup? A je vůbec možné získat evidenci o tom, jaká měl autor očekávání? Jinak řečeno: Je takovýto interpretační přístup vůbec možný?
- 2) Druhá poznámka se týká odkazů na biografické údaje o setkávání Simone de Beauvoir se Sartrem a Merleau-Pontym. Autor je zmiňuje jako doklad „myšlenkového prolnutí“ jejich filosofií (což přinejmenším předpokládá řešení velmi komplexní otázky po vztahu autora a díla) a také jako odpověď na možnou námitku, proč pro výklad časovosti existence zohledňuje pouze Merleau-Pontyho a Sartra a ne Husserla a Heideggera. Je námitka skutečně vyvrácena odkazem na biografické údaje o tom, že se de Beauvoir nemohla účastnit Husserlových přednášek v Paříži, protože byla nemocná?

Kromě poznámek metodologických si ještě dovolím dvě otázky věcné.

První se týká vztahu mezi vnímáním a reflexí pohledu a tváře druhého člověka. V příslušné kapitole dochází autor k dvojímu závěru. „Působení tváře druhého (...) primárně vybízí k silnější sebereflexi“ (strana 64). Druhý aspekt této teze: díky vnímání tváře je možná kritická reflexe druhého. Z uvedeného se zdá, jakoby tvář byla prostředkem reflexe. Avšak dá

se skutečně říci, že vnímání tváře slouží reflexi? Jaká je cesta od vnímání k reflexi? Považujeme-li tvář za prostředek k reflexi, co si pak počít s tělesností a výrazem?

Druhá poznámka se týká sartróvské kapitoly a jejích závěrů. „Oba pro Sartra jediné možné postoje k druhému (tj. sadistický a masochistický postoj) musí dle našeho výkladu intencí de Beauvoir selhat.“ Neselhávají však masochismus a sadismus jakožto jediné možné postoje k druhému již u Sartra samotného? V čem by pak byla specifická pojetí vztahu k druhému de Beauvoirové? Jen v důrazu na tělesnost?

Navrhované hodnocení: velmi dobře (2).

V Praze dne 10.06.2016

Jan Bierhanzl, Ph.D.